

HEMSLÖJDENS VERKSAMHETS- BERÄTTELSE 2016

Hemslöjden

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund
www.hemslojden.org

INNEHÅLL

FÖRORD 1

SVENSKA HEMSLÖJDS- FÖRENINGARNAS RIKSFÖRBUND

Övergripande mål 2015–2018 2

Hemslöjdens gemensamma värdegrund 2

INBLICK

Stipendieutdelning 3

Handmade issues 6

Gesäll- och mästarbrev 7

Tidningen Hemslöjd 9

Hemslöjdens förlag 10

VERKSAMHET 2016

Organisationsutveckling 12

Aktiviteter och verksamhet
med föreningarna 15

Handens kunskap och intelligens 16

Kommunikation 18

LÖPANDE VERKSAMHET

Förbundsstyrelsen 20

Organisationer som riksförbundet
äger eller har viktig representation i 20

Förbundskansliet 22

ORGANISATION

Ekonomi 23

Valda på förbundsstämman 24

Arbetsgrupper utsedda av styrelsen 24

Medlemskap i andra organisationer 25

Internationella organisationer där
riksförbundet var representerat 2016 25

Hemslöjden

Hemslöjden – Svenska
Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund
Åsögatan 122,
116 24 Stockholm
Telefon: 08 54 54 94 50
E-post: info@hemslojden.org
www.hemslojden.org

FÖRORD

2016 – med fokus på människors lust att göra saker för hand och viljan att göra saker tillsammans!

Vid stämman 2015 enades vi om att skapa en jämställd, jämlik och tillgänglig hemslöjdsorganisation där människor som är intresserade av handgjort skapande känner sig välkomna på sina egna villkor.

Det har varit förutsättning för arbetet under det gångna året, och präglat 2016 genom projektet Do it Together. Medel till projektet fick vi genom en omfattande projektansökan till PostkodLotteriets Kulturstiftelse. Förutsättningen var att hitta nya arbetsmetoder där kunskaper kan delas, för att förnya både organisationen och det kreativa skapandet. Vi såg att vi med engagemanget och kunskapen i föreningarna kan bidra till mångfald och ett inkluderande samhälle genom social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet gynna samhällsutvecklingen positivt. Intresset från föreningarna var stort. Föreningarna var nyfikna på varandras verksamhet och ville gärna få möjlighet att dela idéer och erfarenheter. Med det konstaterat insåg vi hur viktig processen är; att alla medlemsföreningar som är intresserade deltar i utvecklingsarbetet, möts och ges möjlighet till reflektion och insikter. Nya tankar och arbetssätt har skapats under året.

Under året har vi visat att slöjden har en viktig plats i samhället och en av slöjdens viktigaste utmaningar och möjligheter är att engagera och inkludera, att erbjuda alternativ. Den kampen ska fortsätta, men viljan och grogrunden för förändring finns och är lagd.

Samhällets syn på slöjden har debatterats en hel del under året, ifrågasättande av slöjden i skolan till förmån för programmering blev en debatt på landets kultursidor och en start av Smörknivsupproret. Debatten förs ännu och vi ser att slöjd kan vara kommunikation, politik och att den bär starka åsikter. Maria Lantz, rektor på Konstfack skriver i en debattartikel: - I flera år har debatten om slöjdens vara eller icke vara pågått trots det solklara i att vi behöver den mer än någonsin. Gång på gång framför jag mitt huvudargument till slöjdmotståndarna – slöjden är en förutsättning för innovation och hållbart tänkande!

– Slöjd är ett förhållningssätt och ett mycket hållbart sådant.

Vi kan inte annat än att hålla med till 100% .

I vårt arbete framåt ska vi fortsätta att utveckla organisationen, vi ska än mer aktivt arbeta med opinionsbildning för slöjdens betydelse i samhället och öka kunskapen om slöjden utifrån dagens behov och efterfrågan. Det ställer krav på hela vår organisation, inte minst på riksförbundet. Från 2016 får riksförbundet ett organisationsbidrag från kulturdepartementet via Nämnden för Hemslöjdsfrågor men där summan inte är öronmärkt och ligger kvar på samma nivå sedan 2010 utan indexuppräkning. Styrelsen har gjort flera uppvaktningar till Kulturdepartementet för att påvisa behovet av ett utökat anslag men tyvärr utan resultat. Med de förutsättningarna har vi fortsatt att söka och delvis fått projektmedel från olika stiftelser och fonder.

Året har präglats av många intressanta frågeställningar och där vi sett och ser många spännande utmaningar för slöjden i samhället. Därför har styrelsen under 2016 arbetat med en strategi som grund för riksförbundets fortsatta utveckling och för en budget i balans 2016 och kommande år. Arbetet för en omställning av organisationen fortgår med full kraft.

Styrelsen vill tacka för allt engagerat arbete som varit i föreningarna under året, det känns bra inför kommande år. Vi vill också tacka alla engagerade medarbetare på förbundskansliet, på tidningen där vi glädjer oss åt tidningen Hemslöjds framgångar, att för femte året i rad kamma hem Svenska Publishingpriset, och på förlaget med dess framgångar med nominering till publishingpris för boken *Papper och stygn*. Butiken som ända fram till stängning levererade. Tack också till alla samarbetspartners vi haft under året, seminariedeltagare, föreläsare, workshopledare, forskare, PostkodLotteriets Kulturstiftelse, Barbro Osher Pro Suecia Foundation, Kungliga Patriotiska sällskapet, Eidemstiftelsen, Jacob Wallenbergs stiftelse och Kulturhuset

Stockholm april 2017

Malou Örner, ordförande

SVENSKA HEMSLÖJDSFÖRENINGARNAS RIKSFÖRBUND

SVENSKA HEMSLÖJDSFÖRENINGARNAS Riksförbund, SHR, är den ideella hemslojdsorganisationen för landets hemslojdsföreningar. Uppdraget, enligt förbundets stadgar, är ”att främja hemslojden i Sverige och dess utveckling. SHR skall utgöra ett centralt organ för och ett föreningsband mellan landets hemslojdsföreningar, eller motsvarande, vara till nytta för hemslojden i Sverige och att vara den sammanhållande länken mellan landets hemslojdsföreningar och förbund”.

Under 2016 har riksförbundet med sina medlemsföreningar genomfört en omfattande verksamhet. I riksförbundet har det drivits ett utvecklingsarbete

från styrelse och förbundskansli. Styrelsen har sedan 2015 arbetat med ett strategiskt förändringsarbete av förbundskansliets verksamhet. Riksförbundet har genom utvecklingsprojektet *Do It Together* bjudit in medlemsföreningarna och tillsammans genomfört ett utforskande arbete att nå nya målgrupper och bli en mer inkluderande organisation. Samtidigt har förbundskansliet arbetat med att förtydliga organisationens profil som en kunskapsorganisation genom utveckling av Handmade Issues, gesäll- och mästarbrev, Hemslojdens samlingar, tidningen Hemslojd, Hemslojdens kurser och bokutgivning. Allt arbete bedrivs långsiktigt.

ÖVERGRIPANDE MÅL 2015–2018

SYFTET MED HEMSLÖJDENS Strategi och Verksamhetsplan 2015–2018 som stämman antog är att formulera en långsiktig plan för Hemslojdens framtida verksamhet och tillsammans skapa en jämställd, inkluderande, tillgänglig mångfalds och mångkulturell verksamhet för slöjd.

Det övergripande målet är att alla människor som

är intresserade av handgjort skapande ska känna sig välkomna i Hemslojden på sina egna villkor. Vi arbetar utifrån samverkansmodellen och tar avstamp i en mer än 100 årig organisation. Utifrån detta fokuserar Hemslojden, 2015–2018, på barn och ungdomar, hållbarhet, interkulturell och internationell verksamhet och slöjden som näring.

HEMSLÖJDENS GEMENSAMMA VÄRDEGRUND

Hållbarhet och mångfald ska genomsyra hela verksamheten och alla verksamhetsområden.

Mission

Hemslojden tillvaratar, utvecklar och förnyar slöjden som kultur och näring.

Vision

Slöjd ska ha en självklar plats i alla människors dagliga liv.

Kärnvärden/värderingar

Hållbarhet, kunnighet, kreativitet, gränsöverskridande

Vår gemensamma attityd

Genuin, engagerad, generös.

STIPENDIEUTDELNING

Hemslöjden kan stolt presentera årets nio stipendiater. Totalt delas en summa på 195 000kr ut till allt ifrån framstående och erfarna slöjdare och konstnärer till nuvarande elever på slöjd- och hantverksutbildningar.

ÅRETS STIPENDIATER är idag verksamma i Sigtuna, Stockholm, Rimbo, Kyrkhult, Mariefred, Kristianstad och Staffanstorp. Stipendierna delades ut under Handmade Issues på Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm den 7 september, [se stipendieutdelningen](#) på Hemslöjdens youtube-kanal. Stipendiaterna ställde också ut sina verk på Bibliotek Plattan på Kulturhuset den 7–25 september.

Lotta Rahme, Sigtuna, garvare

tilldelas 100 000 kronor från

Barbro Wingstrands stipendiefond

Lotta Rahme bor och verkar i Sigtuna. Hon tilldelas stipendiet för sitt envisa och målmedvetna arbete med skinn garvningen. Stipendiet ska vara en uppmuntran för slöjdare, hantverkare och konsthantverkare som ägnat mycket tid och möda åt det immateriella kulturarvet och som sprider kunskap om gamla hantverkstekniker. En Armanikostym, en dykardräkt av älgskinn och tre vattentäta mössor är bara några av alla föremål Lotta har tillverkat. Intresset för att ta tillvara en outnyttjad resurs på ett miljövänligt sätt som inte lämnar några spår i naturen växer. Utgivningen av hennes böcker på engelska har inneburit att det idag kommer elever från hela världen till hennes fisksskinns garvningskurser. I artikel i DN (2016-09-15) berättar hon att det kommer människor från hela världen till hennes kurser. "Det kan vara brodöser från Chanel, en kvinna från Alaska, två afghanska flyktingar, modister från London, en flicka från en fiskaffär i Paris och kvinnor från Grönland." Böckerna hon skrivit heter Skinn garvning och beredning med traditionella metoder samt Fisksskinns garvning och sömnad. Läs mer om Lotta Rahme i tidningen Hemslöjd nr 3 2016, [se utdelningen](#) av stipendiet till Lotta.

Lotta Rahme Foto: EllinorHall.

Annika Ekdahl, textilkonstnär och gästprofessor

tilldelas 25 000 kronor från Textilkonstnärinnan Märtha Gahns stipendiefond

Annika Ekdahl bor och verkar i Kyrkhult, Blekinge. Annika Ekdahl är textilkonstnär och för tillfället innehavare av Barbro Wingstrands gästprofessur på Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet. Där undersöker hon gobelängtekniken i skärningspunkten mellan kulturarv, kulturhantverk och konstnärligt uttryck idag. I sina storslagna gobelänger förenar hon estetik, material och teknik på ett alldeles unikt sätt. Hon skapar stor närvaro och en stark sakral känsla i sina vävda bilder och tilldelas medel ur Märtha Gahns stipendiefond för sin stora skicklighet som bildväverska. Gobelängen "Darlings" (på bilden) från 2003.

Gobelängen "Darlings" skapad av Annika Ekdahl.

Väv av Josefin Gäfvert

Josefin Gäfvert, student

tilldelades 25 000 kronor från

Bo Hammarskjölds stipendiefond

Josefin Gäfvert bor och verkar i Skärholmen, Stockholm. Hennes examensprojekt på Konstfack handlade om kvinnan och väven. Genom sina mattor undersökte hon hur de är kopplade till varandra, historiskt och idag. Hon ville undersöka varför traditionen fortfarande är så stark inom vävvärlden och om tradition, perfektion och duktighetsideal hämmar utvecklingen av bruksväven. Under sina år på Konstfack har Josefin utvecklat nya sätt att väva skyttlade mattor. Josefin väver aldrig små provvävar allt görs direkt i full skala. Mattorna är resultatet av hennes tankar, känslor och temperament. Genom att förtydliga symboliken i hennes mattor visar hon att väven kan vara ett uttrycksmedel för känslor och tankar och en konstnärlig uttrycksform. På så sätt ökar hon intresset för handvävd konst och inredning. Josefin tilldelas 25 000 kronor från Bo Hammarskjölds stiftelse för att fortsätta med sitt arbete med bruksväven. Josefin har studerat vid Tillskärarakademin i Göteborg, Nyckelviksskolan, Handarbetets Vänner och Konstfack.

Möt övriga stipendiater!

Amandah Andersson, Stockholm, studerande tilldelades 15 000 kronor från Bo Hammarskjölds stipendiefond.

Lonie Andréasson, Kristianstad, möbelsnickare tilldelades 5 000 kronor från Bo Hammarskjölds stipendiefond.

Alfia Khairullina, Staffanstorps, slöjdare, tilldelades 5 000 kronor från Bo Hammarskjölds stipendiefond.

Ulrika Roslund Svensson, Mariestad, slöjdare, tilldelades 5 000 kronor från Bo Hammarskjölds stipendiefond.

Karl Sjögren, Rimbo, träbildhuggare, tilldelades 5 000 kronor från Bo Hammarskjölds stipendiefond.

Fanny Ollas, Stockholm, studerande, tilldelades 10 000 kronor från Ingeborg Strömbergs stipendiefond.

[Läs mer om stipendiaterna.](#)

Stipendier

Barbro Wingstrands stipendium

Stipendiet delas ut under fem år och är på 100 000 kr årligen för bevarande av det immateriella kulturarvet för att "uppmuntra slöjdare, hantverkare eller konsthantverkare som ägnar mycket tid och möda åt det immateriella kulturarvet och sprider kunskap om gamla slöjd- och hantverkstekniker som annars kanske hade fallit i glömska. Stipendiet är avsett att ge möjlighet till fördjupning, vidareutveckling och spridning av stipendiatens specialitet."

Bo Hammarskjölds stiftelse

Stipendiet delas ut till inom Hemslöjden verksam person, företrädesvis yngre, för studier som kan vara till gagn för hemslöjden i Sverige.

Märtha Gahns stiftelse

Stipendiet delas ut till textilkonstnär som har intresse för och som ägnat sig åt sakrala uppgifter inom textilkonsten. Utbetalning kan även ske till fritt arbetande textilkonstnärer.

Ingeborg Strömbergs stiftelse

Stipendiet delas ut till yngre svensk slöjdare, som vill ta vara på och utveckla slöjden inom Sverige och öka sin yrkesskicklighet.

Carl Lamberths stiftelse

Stipendiet delas ut till formgivare som anlitas av hemslöjdsföreningar anslutna till riksförbundet, för studieresor företrädesvis utomlands.

Stipendiet delades inte ut 2016 på grund av liten avkastning.

HANDMADE ISSUES

Inom konceptet Handmade Issues utforskar och uppmärksammar Hemslöjden det praktiska kunskandet samtidigt som slöjdens möjligheter för att bidra till ett hållbart samhälle synliggörs. Under 2016 har arbetet med Handmade Issues varit att skapa en kombination av seminarium och event, där teoretiska föreläsningar slöjdtolkats.

För fjärde året i rad bjöd Hemslöjden in till en eftermiddag med föreläsningar, slöjdtolkningar, panel-samtal och slöjdande slöjdare. Hemslöjdens stipendier delades ut, och stipendiaterna ställde ut på Bibliotek Plattan.

Årets tema var ull. Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke öppningstalade om slöjddandets betydelse i samhället idag ([läs hela talet](#) på regeringens hemsida eller [se det live](#)) och i programmet varvades föreläsningar, samtal och slöjdande.

Annika Ekdahl, textilkonstnär och gästprofessor på Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet, berättade om den idéburna processens koppling till hantverksprocessen och om hennes strategier för att hitta kreativiteten. Annkristin Hult, länshemslöjds konsulent på Upplandsmuseet, föreläste om

superfibern ull som går att använda på många sätt i olika sammanhang. Jenny Jägerfeld, romanförfattare och legitimerad psykolog, pratade om kreativitet, mindfulness och flow.

Moderator för dagen var Lovisa Lamm Nordenskiöld, journalist, författare och radioproducent. På Handmade Issues höll hon ihop dagen och ledde avslutningsvis ett panelsamtal om kreativitet som överlevnad med tankar om punkare, galenskap, processer och identitet. I panelen satt Simon Kyaga (överläkare i psykiatri och forskare på Karolinska Institutet), Samir Alj Fält (konstnärlig ledare för Design Lab S), Annika Ekdahl och Erik Hannerz (doktor i Sociologi vid Lunds Universitet).

Under hela eftermiddagen fanns spinnarna Erik Torstensson, Kerstin Jeumüller och Stefan Morberg på plats för att livetolka föreläsningarna.

Handmade Issues arrangerades i samarbete med Kulturhuset Stadsteatern och med hjälp från följande finansiärer: Kungl. Patriotiska Sällskapet, Jacob Wallenbergs stiftelse och Barbro Osher Pro Suecia Foundation. Alla programpunkter filmades och finns att se på [Hemslöjdens youtube-kanal](#). På Hemslöjdens hemsida presenteras [föreläsarna och spinnarna](#).

Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke.

Moderator Lovisa Lamm Nordenskiöld leder paneldebatten med Annika Ekdahl, Simon Kyaga, Samir Alj Fält och Erik Hannerz.

GESÄLL- OCH MÄSTARBREV

Varje år delas det ut bevis och medaljer till mästare och gesäller ut i Stockholms stadshus som bevis på yrkesskicklighet. Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund är bransch för handvävning/konstvävning, broderi/konstbroderi, stickning samt träslöjdsyrket.

DET ÄR DEN av Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund utsedda granskningsnämnd som bedömer vilka prov inom dessa yrken som ska belönas med ett gesäll- eller mästarbrev. Därefter är det Sveriges Hantverksråd som utfärdar själva brevet som är ett internationellt bevis på en persons yrkesskicklighet.

Alla prov som lämnats in under 2016 godkändes, [två mästare och tre gesäller](#). De tre gesällerna belönades dessutom med varsin silvermedalj.

Årets mästare

Ett mästarbrev är det högsta beviset på en persons yrkesskicklighet inom ett hantverksyrke. För att erhålla ett mästarbrev ska en ha minst 10 000 timmars arbete dokumenterade inom ett yrke. Ett mästarbrev

är det högsta beviset på yrkesskicklighet inom ett hantverksyrke. Hemslöjden och Sveriges Hantverksråd presenterade två nya mästare inom handvävaryrket/konstvävaryrket 2016.

Hans Thomsson, damastvävare

Hans Thomsson från Äskekärr, Götene kommun är utbildad vid Vävskolan i Borås och Fondazione arte della zeta Lisio, Florens, Italien och är nu egen företagare. Hans tilldelas mästarbrev i handvävaryrket.

”Det handgjorda skapandet är mitt dagliga arbete och genomsyrar hela min tillvaro! Eftersom man får skapa sin egen karriär som egen företagare och Handvävare är det roligt att betona att det trots allt är ett yrke och ingen hobby jag sysslar med. Om inte annat för mig själv! I framtiden hoppas jag kunna försörja mig på mitt yrke. Och någon gång hoppas jag få användning för den utrustning, bland annat jacquardvävstolen, som jag övertog när Vävskolan i Borås lades ned.”

Hans Thomsson var förra årets Barbro Wingstrand-stipendiat och berättade på [Handmade Issues](#) att stipendiet kommit vid ett mycket lägligt tillfälle när han nästan var på väg att ge upp damastvävningen och bland annat lett till att han ansökt om mästarbrev.

Johanna Avdic, konstväverska

Johanna Avdic från Halmstad är anställd på Märta Måås Fjetterström AB i Båstad och är utbildad vid Konstfack och HV-Skola. Johanna tilldelas mästarbrev i konstvävaryrket.

I och med 20-årsfirandet av Kung Carl XVI Gustaf som regent överlämnade riksdagen en gåva som bestod av ett duktyg avsett för den officiella kungliga taffeln i Karl XI:s galleri på Stockholms slott. Duktyget består av sju dukar av åtta meters längd och två dukar på fyra meter, alla med tre meters bredd. På bilden en av 200 tillhörande servetter. Hans Thomsson var vävmästare i projektet.

"Röd Crocus" av Ann-Mari Forsberg, gobelängvariant 272 x 334 cm i två delar. Väv av Johanna Avdic (ny Mästare) tillsammans med kollegorna Elsa Mörk, Eva Forslund och Helen Carlsson 2015. Foto: MMF AB

"I framtiden vill jag fortsätta som jag gör nu. Att få arbeta heltid med sitt största intresse på ett ställe som Märta Måås Fjetterström, det är en drömtillvaro. Mästarbrevet betyder väldigt mycket för mig, det är ett bevis på yrkesskicklighet. Det finns få saker som slår känslan att klippa ner en väv man arbetat med i ett halvår och äntligen få se slutresultatet. Att man faktiskt gjort allt med sina egna händer, knut efter knut, inslag efter inslag. Det är häftigt. Innan man ska sätta igång med ett riktigt stort och tidskrävande projekt kan det ibland kännas övermäktigt. Att det aldrig kommer bli klart, någonsin. Fast så plötsligt en dag har man kommit till slutet på mönstret och väven är färdig. Tiden går snabbt när man har roligt."

Årets gesäller

För att få gesällbrev ska ett godkänt gesällprov genomföras. Det kräver en stor teoretisk och praktisk kunskap inom ämnet. Ett gesällbrev kan sökas

när den sökande har minst tre års yrkesutbildning med praktik. För att erhålla ett gesällbrev ska gesällprovet ha tagit minst 160 timmar. I år har vi tre konstvävare/handvävare som fått gesällbrev. Alla tre fick också lilla silvermedaljen för väl utfört arbete.

Ia Centerhall tilldelas gesällbrev för sin matta i rölakan med titeln Mina. Ia studerar på Kawashima Textile School, Kyoto Japan, för att vidga sina kunskaper. Hon har tidigare studerat textil på Östra Grevie folkhögskola och textil hantverksutbildning vid Handarbetets Vänners skola.

Sara Ljunggren tilldelas gesällbrev för tre löpare i dräll på tre partier med satin som grundbindning. Sara studerar på Sätergläntan Institutet för slöjd och hantverk inriktning sömnad, där hon tidigare läst den treåriga vävutbildningen.

Bettina Posselt tilldelas gesällbrev för sina två sjalar vävda i sammanbunden dubbelväv och får liten silvermedalj. Bettina är utbildad vid Sätergläntan, Institut för slöjd och hantverk.

TIDNINGEN HEMSLÖJD

Även i år har Hemslöjd prisats för sitt sätt att berätta om slöjden. Det är med stolthet som riksförbundet ser att allt fler läser tidningen, som idag är Sveriges största om slöjd, hantverk, konsthantverk och D.I.Y.

PÅ EN SKAKIG MEDIEMARKNAD där tidningar läggs ned eller får allt färre prenumeranter sticker vår tidning Hemslöjd ut. På ett år har räckvidden ökat med

39 procent, enligt Orvesto. Idag läses varje nummer av 61 000 personer. 2016 korades tidningen för femte år i rad till årets facktidsskrift på Publishinggalan, vann Svenska Designpriset silver och nominerades till Årets tidskrift.

– Vi är jättegglade över framgångarna så klart, men viktigast av allt är att vi når fler och fler med berättelser om slöjden, säger chefredaktör Malin Vessby.

Årets teman och nummer

KÖKET Köket har alltid varit fullt av slöjd. Hör om kökshanddukens historia, bruksföremål i kåtan, slevar, grytlappar och köttslöjdaren i Järvsö.

FRAMTIDENS TRÅD Hemslöjd tar sig till vävateľjén som går mot strömmen, träffar dem som ser framtiden i nässlan och hör om en annalkande katastrof i bomullens spår.

ÖAR Hemslöjd åker till Shetland och pratar stickning, lagar nät på Blidö, tvättar ull på Gotland och bygger båt. Dessutom diskussion om den praktiska kunskapen hotas i en tid när orden lätt tar över.

GRÄNSEN Följ med till den yttre rymden, tillbaka till medeltiden och in i den omoraliska virkningens värld. Vi testar gränser i maskor, molekyler och motsträviga material.

TRÄSMAK Ett nummer om hur trä kan användas för att sätta smak på mat, om allt man kan göra med en enda gran och om möjligheten att hjälpa en tall på traven, så att virket blir extra tungt och kådrikt.

SPILL Träffa dem som skapar de mest fantastiska föremål av material som andra ratat. Hör om ejdrarnas efterlämnade dun, om vävstolsslaktaren i Blekinge och om riktigt gamla lapptäcken.

HEMSLÖJDENS FÖRLAG BOKUTGIVNING 2007–2016

Hemslöjdens förlag ger ut böcker om slöjd och hantverk för att inspirera till eget skapande. Förlaget samarbetar med de bästa slöjdarna och formgivarna med kunskap om olika tekniker – allt från stickning och broderi till plåt- och träarbeten – och månar om att värdefullt vetande når dem som upptäckt glädjen i att "göra själv".

BOKUTGIVNING HAR prövats i olika form inom riksförbundet. Sedan 2007 ges böckerna ut under Hemslöjdens förlag. Sammanlagt har 23 böcker och ett antal häften getts ut. Genom denna stora utgivning har kunskap dokumenterats och gjorts tillgänglig och spridits.

2016 års utgivning

Papper och stygn

I boken *Papper och stygn* lär konstnären och bokbindaren Monica Langwe ut grundläggande bokbinderitekniker. Med hjälp av bokens instruktiva texter och tydliga skisser visar hon hur du gör allt från enkla anteckningsböcker i form av enarks- och tvåarkshäftningar, till svårare projekt som läderinbundna dagböcker och kinesiska syetuier.

Förutom 25 projekt rymmer boken en unik papperslära och längst bak hittar du en svensk-engelsk ordlista och vägledande pappersprover i olika gramvikter och strukturer.

Monica Langwe är utbildad inom både traditionellt och innovativt bokbinderi och tack vare sin passion för ämnet har hon blivit en av Sveriges främsta kreatörer vad gäller arbete med papper och bokbinderi. Hon har många prestigefulla uppdrag bakom sig och bor och verkar i Mora där hon har sin ateljé.

Sticka – Egna modeller och fler detaljer

Sticka – Egna modeller och fler detaljer är Ulla Engquists andra bok om stickning. Den första boken i serien, *Sticka – Detaljer som gör skillnad*, är en grundläggande bok i konsten att montera och vänder sig till alla som stickar. Den andra delen, *Sticka – Egna modeller och fler detaljer*, är en bok som uppmuntrar skaparglädjen och riktar sig till den som vill utveckla sin stickning och utforma egna modeller och göra stickbeskrivningar. I boken finns en grundmodell som lätt kan anpassas till olika storlekar och mått och som går att variera i det oändliga med olika uppläggningar, kanter, sticktekniker och garn. Plagget kan utvecklas vidare med olika typer av ärmar och kragar, och förvandlas till en kofta med fickor och knapphål. Boken innehåller 20 stickade exempel och en materiallära där du kan läsa om allt från ull till akryl och lära dig vad du måste tänka på när du väljer garn till din tröja eller vill byta till ett annat garn i en befintlig stickbeskrivning.

Ulla Engquist är de små detaljernas mästare och expert på montering. Hon började sticka redan som

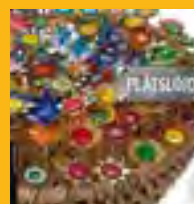
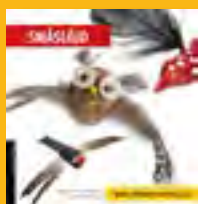
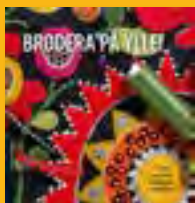
femåring och har gått Högre Hemslöjdsutbildningen på HV Skola. Under åren har hon undervisat inom olika textila hantverk men landade så småningom helt i stickningens värld och är i dag en uppskattad lärare i ämnet.

Översättningar till andra språk

Hemslöjdens förlag blev tidigt i sin utgivning kontakt av olika utländska förlag med intresse att ge ut böcker i sina länder. Först ut var *Sticka, mössor, vantar och sockor* av Ann-Marie Nilsson som såldes till Japan och har sålt i närmare 18 000 ex hittills! Uppföljaren *Sticka halsdukar, kragar, snibbar* i 12 000 exemplar. Ann-Marie har varit i Japan och medverkat i tv, hållit i workshopar och gjort utställningar. *Sticka mössor, vantar, sockor* har också sålts till förlag i USA, Norge och Finland.

Förlaget har sålt en eller flera rättigheter till förlag i Norge, Finland, Danmark, Tyskland, Frankrike, USA och Japan. Från 2015 har vi en egen agent som aktivt bearbetar utländska förlag och säljer in våra böcker.

Urval av tidigare utgivning

VERKSAMHET 2016

FÖR ATT ÅSTADKOMMA en jämställd, jämlik, tillgänglig och inkluderande hemslöjdsorganisation har Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund med sina medlemsföreningar under året fokuserat på utveckling av föreningsverksamheten. Ett långsiktigt arbete som under 2016 har skett inom ramen för det riksomfattande projektet *Do It Together*, med medel från PostkodLotteriets Kulturstiftelse. Verksamhetsutveckling sker också via förbundets ordinarie verksamhet samt via de 89 regionala och lokala hemslöjdsföreningarna som är anslutna till riksförbundet.

Genom projektarbete, kursverksamhet, utställningar, föreläsningar, debatter, böcker, tidningen *Hemslöjd*, bloggande, hemslöjdsportalen, den egna yrkeshögskolan Sätergläntan, butiker och i medlemsverksamheten visar Hemslöjden på olika möjligheter att utveckla levande slöjdekunskaper och därigenom skapa nyfikenhet ur såväl ett kulturarvande som ett nyskapande perspektiv.

Organisationsutveckling

Riksförbundet för framtiden

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund befinner sig i en omställningstid. Att driva ett förändrings- och moderniseringsarbete inom en ideell riksomfattande organisation tar tid och ska ses som ett långsiktigt arbete.

Organisationen är över hundra år, den grundades 1912. De flesta medlemsföreningar var ekonomiska och verksamheten var knuten till hemslöjdsbutikerna. År 1989 gjordes en omorganisation för att skapa en ideell medlemsorganisation, där endast ideella länshemslöjdsföreningar/förbund kan vara medlemmar hos riksförbundet, (med några undantag för riksföreningar och landskapsföreningar). Inom ramen för den omställning förbundet genomgår tydliggörs bland annat att det finns behov av att genomlysa Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbunds knappt 30-åriga historia, som "ideell förening". Den äldre historien

lever till stora delar kvar parallellt med den nyare historien. De behöver samordnas och en framtida inriktning utvecklas för att fortsätta vara en angelägen organisation ständigt samtida och i utveckling.

Måluppfyllelse

Under året har ett organisationsförändringsarbete påbörjats bland annat genom projektet *Do It Together*. Pågående projekt och utvecklingsarbete har också genomförts i övrig verksamhet. Styrelsen har under året fortsatt arbetet med att genomlysa riksförbundet för att få en strategi för en framtida hållbar organisation med en budget i balans. Som ett led i detta arbete har den av Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund ägda, konceptbutiken Svensk Slöjd stängts och lokalen avyttrats.

Do It Together

Medel från PostkodLotteriets Kulturstiftelse möjliggör det nationella utvecklingsprojektet *Do It Together*. Det startade i januari 2016 och avslutas i maj 2017. Projektet är organiserat utifrån sex delprojekt som var och ett har ett tema som hänger samman med organisationens mål. Varje delprojekt har en pilotförening och ett antal klusterföreningar. Alla delprojekt i *Do It Together* genomsyras av social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Delprojekten prövar att vara på nya arenor, och samarbetar med nya målgrupper och aktörer. Samtidigt som de testar nya arbetsmetoder inom föreningsverksamheten och undersöker olika lösningar för att få en långsiktigt hållbar ekonomi i sin förening. Det normkreativa arbetet genomsyrar hela projektet och de sex delprojekten har en spridning över hela landet. Den primära målgruppen är människor 20–45 år med gemensamt intresse att vilja göra saker för hand och på ett ömsesidigt sätt dela kunskaper och erfarenheter med Hemslöjdens redan befintliga medlemmar. Gemensamma möten och erfarenhetsutbyten är en bas för att dela, fördjupa och få kunskaper för att möjliggöra utveckling.

”Alla delprojekt i *Do It Together* genom- syrras av social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.”

Måluppfyllelse

Projektet pågår fortfarande vid denna skrivning. Den återstående fasen är för reflektion och utvärdering. Redan nu är det tydligt att det varit bra att handgripligen pröva på nya samarbeten, arenor och möta andra målgrupper. Projektet engagerar och väcker nyfikenhet och på responsen märks att Hemslöjdens unika kunskap om slöjdtekniker och material, ständigt är aktuell och engagerar många människor. Projektet har drivits processinriktat och anpassats efter de behov som uppkommit i delprojekten för att möjliggöra att nå målen. Erfarenhetsutbytena föreningarna emellan har varit viktiga och efterlängtade. Tillfällen att få diskutera gemensamma problem och möjligheter, liksom hela föreningslivet hitta nya sätt att möta intresse och engagemang. Det framgår än en gång att det tar tid att utveckla och implementera nya arbetsmetoder och värderingar i en riksfattande ideell organisation. Totalt har 24 läns- och 15 lokalföreningar på olika sätt deltagit och tagit del av projektet under 2016. Läs mer om projektet och föreningarnas egna inlägg på [Do It Together-bloggen](#).

Hemslöjden i civilsamhället

Måluppfyllelse

För att hålla sig uppdaterade på aktuella frågor och samtidigt positionera Hemslöjden i civilsamhället har riksförbundets personal och förtroendevalda aktivt deltagit i olika möten och seminarier anordnade av och för civilsamhällets aktörer så som Ideell arena, Ax, Socialt forum, MUCF, Volontärbyrån, pwc, m.fl. samt deltagit i andra relevanta seminarier och kurser inom kulturområdet. Inom ideell sektor har Hemslöjden fortsatt med detta medvetna arbete väckt intresse för hemslöjd både som ämne och organisation. Verksamhetschef och ordförande har också deltagit i diskussioner om en riksorganisation för kulturen.

Hemslöjdsföreningarna i kultursamverkansmodellen regionalt

Sedan kultursamverkansmodellen genomfördes fördelas de regionala medlen till främjande av hemslöjd direkt från Kulturrådet till regionerna. Medlen fördelades tidigare via Nämnden för hemslöjdsfrågor och var öronmärkta för hemslöjdskonsulentverksamhet, under förutsättning att regionen tilldelade minst samma belopp. Verksamhetsbidragen till regional kulturverksamhet ska gå till sju verksamhetsområden däribland hemslöjdsfrämjande verksamhet, och utgår enligt kulturplanerna som regionerna föreslår.

Måluppfyllelse

Under året har förbundskansliet och Nämnden för hemslöjdsfrågor kommit fram till att det behövs ett gemensamt arbete för att stödja föreningarna att ta plats i de regionala kulturplanerna och på ett aktivt sätt synliggöra arbetet med främjande av hemslöjd, från både förenings- och konsulentverksamheten.

Aktiviteter och verksamhet med föreningarna

Hemslöjdens samlingar

Databasen [Hemslöjdens samlingar](#) innehåller 45 000 hemslöjdsföremål från hemslöjdsföreningars arkiv som nu håller på att publiceras på Digitalt museum. Detta stora arbete genomförs av berörda föreningar med stöd av Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och Nämnden för hemslöjdsfrågor, som på olika sätt stimulerar till utveckling och användning av samlingarna. Personal på förbundskansliet finns som support för föreningarna i arbetet med databasen och publicering på Digitalt museum. Nämnden för hemslöjdsfrågor bekostar licensen för databasen.

Måluppfyllelse

Riksförbundet har under året arbetat aktivt med att stödja föreningarna att publicera sina föremål i samlingarna på Digitalt museum. Just nu har totalt 19 (16) föreningar/deldatabasägare licenser och jobbar med sina databaser. 14 (10) föreningar har publicerat sina samlingar på Digitalt museum, där nu finns 89 (45) mappar och 3 (2) utställningar och 10 341 (drygt 6000) föremål är publicerade. Det är en stor ökning jämfört med 2015 (inom parantes). Via sociala medier har riksförbundet på olika sätt publicerat och synliggjort samlingarna

Tack vare medel från Estrid Ericsons stiftelse och samarbete med Konstfack har riksförbundet under året kunnat genomföra en förstudie, skanning och inläsning av Lilli Zickermans studiesamling. Studiesamlingen, som finns på Konstfack, är en dubblett av 12 000 av de 24 000 bladen från Lilli Zickermans omfattande textilinventering från åren 1910–1932. De 12 000 bladen är inlagda i databasen och publicering på Digitalt museum är påbörjat. Nya medel från fonden Lars Hiertas Minne gör att detta arbete kan fortsätta under 2017. Läs gärna mer om och se [Zickermans samlingar](#) på Hemsjödens hemsida.

Hemsjödens kurser

Svenska Hemsjödsföreningarnas Riksförbund erhåller sedan många år bidrag från Skolverket för att kunna arrangera kursverksamhet i hela landet. Kurserna bedrivs av medlemsföreningarna ofta i samarbete med hemsjödskonsulenter. Riksförbundet är huvudman och samordnare för kurserna. Bidraget fördelas av riksförbundet efter ansökan från föreningarna och fördelas efter principen att alla föreningar som söker ska få del av bidraget.

Måluppfyllelse

Under 2016 genomfördes 126 (120) kurser fördelat på 3 080 lektioner och cirka 1 190 personer har deltagit i Hemsjödens kurser, bland dessa fyra slöjdklubbshandledarutbildningar med 55 deltagare.

Hemsjödens dygn

Som resultat av en workshop på ett föreningsmöte beslöt föreningarna att under ett dygn, 2–3 september, genomföra *Hemsjödens dygn*.

Måluppfyllelse

Det blev god uppslutning från föreningarna. Totalt

var det 37 medlemsföreningar som arrangerade aktiviteter på 35 platser i 18 län. Uråldriga slöjdtekniker, återbruk och slöjda tillsammans gick som en röd tråd genom aktiviteterna som till exempel *Den cirkulära garderoben*, *Flashmob på Storgatan*, *Materialloppis* och *Från ull till garn*. Cirka 2 500 personer tog del av de olika aktiviteterna. Samordnad PR och marknadsföring synliggjorde Hemsjödens dygn i hela landet. På Hemsjödens hemsida kan du läsa mer om aktiviteterna under [Hemsjödens dygn](#).

Syfestivalen i Älvsjö

Syfestivalen i Älvsjö är Sveriges största mässa för sömnad, handarbete och eget skapande. Hemsjöden är särskilt inbjuden på mässan från arrangörerna för att arrangera Hemsjödens torg.

Måluppfyllelse

Hemsjöden deltog 2016 på Syfestivalen i Stockholm på både våren och hösten. Förbundskansliet samordnade olika aktörer som utställare och anordnare av workshops på det gemensamma Hemsjödstorget. Utställarna var hemsjödsbutiker kopplade till hemsjödsföreningar och andra verksamheter med koppling till hemsjöjd. Runt torget fanns i februari åtta utställare och i oktober tio. På torget pågick cirka 30 aktiviteter, på båda mässorna. Stockholms läns hemsjödsförening tillsammans med personal från riksförbundet värvade medlemmar.

Föreningsmöten – utbildningar och inspiration

Utbildningar och inspiration för medlemsföreningar har under 2016 präglats av att skapa strategier för att jobba jämställt och inkluderande utifrån Hemsjödens värdegrund. Riksförbundet anordnar föreningsmöten där medlemsföreningarna träffas för att arbeta med aktuella frågor.

Måluppfyllelse

Under året har föreningsmöten, workshops och utvecklingsmöten kunnat samordnas med projektet *Do It Together*. Tre sådana möten har genomförts och de har på olika sätt belyst frågor som normkreativitet, hållbarhet, mångfald, kulturarvande, föreningsengagemang, målgruppsbearbetning och organisationsutveckling. På varje möte har cirka 50 personer deltagit.

Medlemsregister

Riksförbundet har sedan 2006 ett gemensamt medlemsregister för alla föreningar som är medlemmar i organisationen. Föreningarna använder registret till att registrera medlemmar, lägga in uppgifter, hämta kontaktuppgifter, årsavisering m.m. Föreningarna får service och support av riksförbundet, och det är riksförbundet som står för utveckling, uppdatering och alla kostnader kopplade till registret.

Måluppfyllelse

Registret är väl fungerande och en utveckling sker fortlöpande. 2016 förbereddes för en ny medlemsförmån, att bli bokvän, gäller från 2017.

Slöjdklubben – verksamhet för barn

Slöjdklubben är en verksamhet för barn och unga mellan 7 och 14 år. I Slöjdklubben slöjdar vi på barnens och de ungas villkor och vi utgår från processen mer än produkten. Idén är att de unga ska växa i sin roll, att kunna använda hela kroppen när de slöjdar. Slöjdklubben är ett koncept framtaget och utvecklat ut inom Hemslojden.

Måluppfyllelse

Hemslojdsförbundet i Skåne har tagit fram en ny, uppdaterad handledarutbildning. Det går nu att med utgångspunkt från materialet skraddarsy en handledarutbildning som passar pedagoger respektive förbundsverksamhet.

Samarbetet med sajten ”365 saker att slöjda” för att ge de vuxna runt barnen inspiration till slöjdprojekt att göra med barn har fortsatt.

På riksförbundets hemsida finns information om

Slöjdklubben, och via Slöjkalendern går det att specifikt söka aktiviteter för barn.

Ungdomar och unga vuxna

Riksförbundet söker former att nå ungdomar och unga vuxna som är intresserade av handgjort skapande.

Måluppfyllelse

Under 2015 inledde riksförbundet arbetet med att hitta nya samarbetsparter för att möjliggöra en verksamhet där unga medverkar. Inom projektet *Do It Together* 2016 har föreningarna utforskat detta mer genom att pröva olika former av aktiviteter tillsammans med unga. Två av delprojekten arbetade aktivt och nära målgruppen: Craft Fridays UÅ (Västerbotten) med tvärkulturella möten och en festival och Slöjda tillsammans (Skaraborg), slöjd med studenter i samarbete med studentkåren vid högskolan. Erfarenheter och metoder/modeller kommer att vara en grund för fortsatt arbete, se exempel filmen om [Craft Fridays UÅ](#). Projektet *Do It Together* fortsätter under 2017.

Föreningarna som huvudman

Sju hemslojdsföreningar är huvudmän för hemslojdskonsulenterna. Riksförbundet samordnar och finns som stöd bland annat när det gäller arbetsgivarfrågor och samverkan.

Måluppfyllelse

Förbundskansliet har varit ett stöd för föreningsstyrelserna i deras arbete som arbetsgivare.

Handens kunskap och intelligens

Handmade Issues

Handmade Issues är Hemslöjdens utvecklingsplattform för slöjd, innovation och integrering. Här uppmärksammas det praktiska lärandet i relation till det teoretiska lärandet. Samarbete sker med forskare inom olika discipliner för att etablera, kunskap och modeller som kan sprida slöjdens kraftfält. Slöjdan- dets kreativitet, klurighet och resurssmarthet utfors- kas. Varje år genomförs ett seminarium/event inom Handmade Issues där olika modeller testas för att visa sambandet mellan handen och hjärnan. Slöjden belyses utifrån olika kunskaps- och materielområ- den. Här möts erfarna slöjdare och forskare, unga och äldre och olika nationaliteter.

Måluppfyllelse

[Handmade Issues](#) arrangerades den 7 september på och i samarbete med Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm. Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kunhke öppningstalade om kreativitet och slöjdkun- skapens betydelse. Hörsalen på Kulturhuset Stads- teatern var fullsatt, 270 platser. Årets tema var ull. Föreläsningar varvades med slöjdtolkningar och pa- nelsamtal. Hemslöjden delade också ut stipendier.

Riksförbundet arbetar för att Handmade Issues aktiviteter ska vara självfinansierade. För att nå långsiktig stabilitet håller samarbeten och olika fi- nansieringslösningar på att undersökas och byggas upp. Samarbetet med Kulturhuset Stadsteatern fort- sätter. Bidrag från Barbro Osher Pro Suecia Foun- dation, Kungl. Patriotiska sällskapet och Jacob Wal- lenbergs stiftelse har möjliggjort genomförande av aktiviteterna 2016, och att vi kunnat dokumentera det som filmer så att fler kan ta del av evenemanget.

Stipendieutdelning

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund för- valtar fyra stipendiefonder, Bo Hammarskjölds stif- telse, Textilkonstnärinnan Märtha Gahns stiftelse, Ingeborg Strömbergs stiftelse och Carl Lamberths stiftelse, samt en särskild fond, Barbro Wingstrands stipendium, som under fem år delar ut ett stipendium på 100 000 kronor per år till en slöjdare/hantverkare/ konsthantverkare som ägnat mycket tid och möda åt det immateriella kulturarvet och som sprider kunskap om gamla slöjdtekniker.

Måluppfyllelse

Riksförbundet har under de senaste åren arbetat med att synliggöra stipendierna. Uppdraget har varit att få fler framför allt unga sökande. Information har spridits på olika sätt till utbildningar med inriktning på slöjd, konsthantverk och närliggande områden. För att ytterligare synliggöra Hemslöjdens stipendier delas de sedan 2014 ut under eventet Handmade Is- sues. Dessa insatser har gett gott resultat och nu är det många fler som söker stipendierna.

Konsekvensen har också blivit att hanteringen av ansökningarna behövt effektiviseras. Ett webbase- rat ansökningssystem implementerats därför under 2016. Det underlättade betydligt hanteringen av de 178 stipendieansökningar som kom in.

År 2016 delades totalt ut 95 000 kronor till 8 sti- pendiat, från de tre fonderna som utlystes. Carl Lamberths stipendium delades inte ut 2016 på grund av för liten avkastning. Stipendierna ger möjlighet för stipendiaterna att fördjupa sig inom sina respek- tive slöjdområden. En arbetsgrupp, utsedd av riks- förbundets styrelse, tar fram förslag på stipendiater. Förbundsstyrelsen fattar beslut om vilka som ska tilldelas stipendierna. Det stora stipendiet på 100 000 kronor delas ut som en uppmuntran, och går inte att söka.

Gesäll- och mästarbrev

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund är ut- sedd till bransch och utser granskningsnämnd inom: Handvävaryrket/konstvävaryrket, Broderiyrket/ konstbroderiyrket, Stickningsyrket, Handstickning/ handstickningsmaskinsyrket, samt det sedan 2015 nya gesällbrevet i Slöjdaryrket – Trä. Gransknings- nämnden består av tre externa experter, samt sekre- terare från riksförbundet. Förbundskansliet adminis- trerar ansökningar och granskningen av gesäll- och mästarbrev.

Måluppfyllelse

I år godkändes två mästare och tre gesäller i hand- vävaryrket-/konstvävaryrket. Alla tre gesällerna fick silvermedalj vilket vittnar om hög kvalitet på utförda arbeten.

Wikipedia

Wikipedia är ett mångspråkigt webbaserat uppslags- verk med i huvudsak fritt och öppet innehåll som ut- vecklas av sina användare. Wikipedia skulle kunna

bli en kanal för att sprida kunskapen om slöjd och hemslöjd. I dag finns förvånansvärt få artiklar om slöjd bland de närmare 3,8 miljoner artiklar som finns totalt. Detta vill Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och Nämnden för hemslöjdsfrågor gemensamt ändra på genom att uppmuntra till fler artiklar om slöjd på Wikipedia.

Måluppfyllelse

En första pilot, där det bjöds in till skivarestuga genomfördes i Stockholm i november 2016. Tio personer deltog i den och arbetet fortsätter.

Tidningen Hemslöjd

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund äger och ger ut tidningen Hemslöjd. Tidningen har till uppdrag att fördjupa och synliggöra slöjdekunskapen. Hemslöjds mål är att på tidningshyllan vara den självklara auktoriteten inom slöjdområdet. Att genom kunskapsförmedling, samtidsobservationer, debatt och opinionsbildning få stor uppmärksamhet och stärka Hemslöjdens varumärke och position i samhället. Tidningen säljs som lösnummer, men till övervägande del som prenumerationer.

Måluppfyllelse

Den långsiktiga satsningen på tidningen fortsätter att ge resultat. Tidningsbranschen kräver ständig aktualitet, angelägenhet och arbete med att få uppmärksamhet och synlighet för att behålla och attrahera nya prenumeranter, vilka utgör grunden i tidningens ekonomi. Den av Tidningsstatistik, TS-kontrollerade upplagan för 2016 var 14 200 ex en

liten ökning från föregående år. Prenumerationerna är tidningens starka bas och de ligger på stadig nivå och ökar försiktigt. Just nu är det cirka 12 500 prenumeranter. Orvestomätningar visar att tidningen når ut till betydligt fler och att antalet läsare har ökat under året som mätningarna genomförts. Räckvidden januari – april 2016 var 61 000 läsare från 48 000 läsare året innan.

Tidningen fortsätter att belönas. Denna uppmärksamhet är viktig både för att behålla och få nya läsare och för att sprida och väcka nyfikenhet om hemslöjd till nya målgrupper. Under 2016 fick Hemslöjd silvermedalj i Svenska Designpriset, vann Svenska Publishingpriset för femte året i rad (!) och var nominerad till Årets tidskrift.

Hemslöjdens förlag

Riksförbundet arbetar på olika sätt för att sprida slöjdekunskapen. Genom att ge ut böcker med de främsta slöjdarna och andra experter inom området tar vi vara på slöjdekunskapen, utvecklar den och ger ut både lättillgängliga gör-det-själv böcker och fördjupningsböcker.

Måluppfyllelse

Hemslöjdens förlag gav under 2016 ut två nya böcker: *Papper och stygn* av Monica Langwe och *Sticka – Egna modeller och fler detaljer* av Ulla Engqvist. *Papper och stygn* blev nominerad till Publishingpriset och fick näst högsta poäng i klassen handböcker och läromedel. Förlaget har under 2016 sökt nya sätt att arbeta för att kunna utvecklas och nå långsiktig lönsamhet på en starkt konkurrensutsatt bokmarknad.

”Papper och stygn blev nominerad till Publishingpriset och fick näst högsta poäng i klassen handböcker och läromedel”

Förlaget arbetar aktivt med sociala medier och finns på Facebook och Instagram. En riktad satsning på stickningscommunityn Ravelry nådde cirka 100 000 personer. Under året har förlaget deltagit på sex mässor med stor målgruppsspridning, Syfestivalen i Stockholm i februari tillsammans med andra aktörer i hemslöjdsbranschen, Syfestivalen i Göteborg i augusti, Bok & Bibliotek i Göteborg i september, Slöjdbiennalen i Linköping i oktober, Syfestivalen i Stockholm i oktober samt Skolforum i Stockholm oktober.

Svensk slöjd butik

Sedan 2001 har riksförbundet drivit konceptbutiken Svensk Slöjd på Nybrogatan i Stockholm. I butiken har den främsta slöjden visats och olika projekt har genomförts med utgångspunkt från butiken. Uppdraget har varit att agera som en inspiratör inom slöjdnäringen och synliggöra den kvalitativa slöjden.

Måluppfyllelse

Via butiken Svensk Slöjd har genom åren cirka 500 slöjdare, konsthantverkare och konstnärer sålt sina produkter. Butiken har också haft utställningar med utvald slöjd och visat möten mellan olika kulturer och uttryck. Butiken har inspirerat många och har under åren fått stor publicitet genom omfattande utlån av produkter till mode- och inredningsreportage i tidningar, magasin och TV. Försäljningen har dock minskat de senaste åren, bland annat på grund av renoveringar i kvarteret. Mot denna bakgrund, och med vetskapen om att ombyggnad i kvarteret fortsätter de kommande åren, beslutade styrelsen i början av året att stänga butiken. Med ett väl uppfyllt uppdrag sedan 2001 stängde butiken den 14 april 2016.

Kommunikation

På riksförbundet samordnas den nationella kommunikationen för organisationen, både extern- och internkommunikation. Hemslöjden arbetar strategiskt med kommunikationsarbete.

Varumärkesplattformen

Varumärkesplattformen togs fram i ett stort utvecklingsprojekt för att profilera och synliggöra det gemensamma varumärket för hemslöjdsvärlden. Projektet drevs i samarbete mellan Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och Nämnden för

hemslöjdsfrågor, 2009–2010. Ett omfattande projekt där representanter från hemslöjdsföreningarna, hemslöjdsbutikerna och hemslöjdskonsulenter var med formade vad varumärket står för.

Måluppfyllelse

Under våren uppdaterades formen på dokumentet om varumärkesplattformen utifrån den visuella identiteten.

Visuella identiteten

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund prövade under jubileumsåret 2012 en ny visuell identitet för att synliggöra allt som hände inom hemslöjdsvärlden. Med hänsyn tagen till önskemål beslöt stämman 2013 att det skulle bli organisationens nya visuella identitet.

Måluppfyllelse

Medlemsföreningarna håller fortfarande på att implementera den visuella identiteten. Från förbundskansliet ges stöd och uppmuntran. Profilmaterial finns att använda och köpa in. På det gemensamma föreningsmötet gjordes också en genomgång av hjälpmedel och verktyg, samt profilmaterial.

Kommunikationsplan

Måluppfyllelse

Under hösten påbörjades ett omfattande strategiskt arbete med att ta fram en långsiktig kommunikationsplan för förbundskansliets alla verksamheter, detta för att få en ännu effektivare samordning av kommunikationsarbetet och att synliggöra det arbete som görs i hela organisationen.

Hemslöjdens hemsidor

De viktigaste kanalerna är våra webbplatser; Hemslöjdens gemensamma hemsida, hemslojden.org, med Slöjdkalendern, föreningssidor, nyhetsarkiv och information om organisationen samt tidningens, hemslöjd-tidningen.se, och förlagets hemsidor, hemslojdsforlag.se.

Måluppfyllelse

Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund har en gemensam hemsida för hela organisationen, hemslojden.org. I Slöjdkalendern presenterar medlemsföreningar sina aktiviteter och alla medlemsföreningar

”Omkring 10 000 personer nås av riksförbundets nyhetsbrev och det öppnas av mer än hälften av dessa.”

har en egen sida med sin specifika slöjdkalender. På förbundskansliet uppdateras information och en särskild satsning har gjorts på nyhetsflödet. Det gör det möjligt att styra trafik med nyheter från sociala medier till hemsidan och det blir samtidigt en dokumentation om vad som hänt i organisationen.

[Hemslöjdens förlag](#) avvecklade sin webbutik i slutet av året i samband med att förlaget bytte distributör. Det ger tillfälle att skapa en ny hemsida i samma verktyg som riksförbundet och tidningen. Detta skapar förutsättningar för närmare samverkan. Liksom de två andra hemsidorna är [Tidningen Hemslöjds hemsida](#) för information.

Riksförbundet har under året startat en [blogg](#) inom projektet *Do It Together*, som är ett verktyg för att berätta om det idé- och utvecklingsarbete som pågår i projektet både i föreningarna och på förbundskansliet.

Sociala medier

Hemslöjden, Hemslöjdens förlag och tidningen Hemslöjd är alla aktiva på sociala medier.

Måluppfyllelse

Hemslöjden är aktiv i sociala medier. Under hösten intensifierades synligheten på framför allt på Hemslöjdens facebooksidan och instagramkonto, och på några månader ökade antalet följare med cirka 50 procent. Detta har skett genom att en daglig närvaro och

genom att presentera intressant och relevant innehåll. Sociala medier är ett bra sätt att visa vad Hemslöjden är, öka angelägenhetsgraden och nå ännu fler. Hemslöjden, Hemslöjdens förlag och tidningen Hemslöjd har nu närvaro på Facebook, Instagram, Twitter, Youtube och Ravelry.

Nyhetsbrev

Måluppfyllelse

Hemslöjdens nyhetsbrev är en kanal som växer. Den intresserade kan anmäla sig på hemsidan. Omkring 10 000 personer nås av riksförbundets nyhetsbrev och det öppnas av mer än hälften av dessa. Hemslöjdens förlag är aktiv och har ett stort nätverk som nås via nyhetsbrev, men också via sociala medier och på mässor och evenemang.

PR och press

Måluppfyllelse

Hemslöjden arbetar aktivt mot press och media som ofta vänder sig till förbundskansliet för tips och inspiration. Riksförbundet har ett gemensamt nyhetsrum ”Hemslöjden” hos publiceringstjänsten Mynewsdesk där publiceras alla verksamheters pressmeddelanden för effektiv och tydlig kommunikation. Under året har riksförbundet inte haft någon ekonomisk möjlighet att ha pressbevakning, därför kan vi inte redovisa någon statistisk.

LÖPANDE VERKSAMHET

HÄR FÖLJER DET som får betraktas som löpande verksamhet och som ibland, men inte alltid, har särskilt mål/projekt som ska uppfyllas.

Förbundsstyrelsen

Styrelsen består av ordförande, 1:a vice ordförande, 2:a vice ordförande samt ytterligare sex ordinarie ledamöter och tre suppleanter.

Måluppfyllelse

Styrelsen har under året intensifierat det strategiska arbetet med översyn av riksförbundet, för att bli en ekonomiskt hållbar organisation. Den extraordinära ekonomiska situation som riksförbundet befinner sig i har medfört att styrelsen sammanträtt med täta intervaller under året. Styrelsen har haft sju sammanträden och arbetsutskottet har sammanträtt sex gånger. Verksamhetschefen är sekreterare i AU och styrelse. Styrelsemötena organiseras från förbundskansliet och personal är föredragande i sina respektive frågor.

Uppföljningsmöten med NFH

Tillsammans har riksförbundet och Nämnden för hemslöjdsfrågor, NFH, tagit fram en årscykel för möten och beslut.

Måluppfyllelse

Riksförbundet har överlämnat sin handlingsplan till NFH. Ordförande och kanslichef från NFH, och ordförande och verksamhetschef från riksförbundet har haft två möten under året. Kanslichefen och verksamhetschefen har haft ytterligare fyra avstämningsmöten däremellan.

Organisationer som riksförbundet äger eller har viktig representation i

Svensk Slöjd AB

Riksförbundets servicebolag Svensk Slöjd AB är helägt av riksförbundet. Inom bolaget driver riksförbundet näringsverksamhet som är självförsörjande: tidningen Hemslöjd, Hemslöjdens förlag och till och med april 2016 butiken Svensk Slöjd. Riksförbundet har som enda ägare ansvar för bolaget, som har egen styrelse, viken sammanträder efter behov, normalt 5–6 gånger per år.

Styrelsen för bolaget har till uppdrag att se till att bolaget verkar och utvecklas enligt Hemslöjdens värdegrund, och att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt och resursmässigt effektivt sätt. Verksamhetschefen är vd för bolaget och vice verksamhetschefen är sekreterare i styrelsen. Bolaget bär sina egna kostnader.

Måluppfyllelse

Riksförbundets och Svensk Slöjd ABs styrelser ansåg att konceptbutiken Svensk Slöjd på Nybrogatan 23 hade fullgjort sitt uppdrag på ett exemplariskt sätt. Efter femton år var det dags att flytta fokus till nya sätt att synliggöra slöjden och det handgjorda skapandet. Styrelserna beslutade att som konsekvens av de ekonomiska förutsättningarna, att så snart som möjligt under 2016, stänga butiken på Nybrogatan och överlåta hyreskontrakt. Butiken stängde den 14 april och försäljningen av kontraktet täckte väl de omkostnader avvecklingen och stängningen medförde.

Sätergläntan Institutet för slöjd och hantverk

Sätergläntan, institutet för slöjd och hantverk i In-sjön, Dalarna, är utbildningssäte inom väv, sömnad, trä och smide med 3-åriga utbildningar, kortare veckokurser och distansutbildningar. Till Sätergläntan är skickliga och erfarna slöjdare, hantverkare, formgivare, konstnärer och andra kulturarbetare knutna som pedagoger, föreläsare och inspiratörer. Sätergläntan spelar en viktig roll i arbetet med att ta tillvara och utveckla slöjden, både konstnärligt och tekniskt. Entreprenörskap och produktutveckling utgör viktiga inslag i de långa utbildningarna. Hemslojden, riksförbundet med sina medlemsföreningar, är huvudägare av Sätergläntan.

Måluppfyllelse

Svenska Hemslojdsföreningarnas Riksförbunds förbundsstämma utser tre ordinarie ledamöter, varav en är ordföranden, samt en ersättare till Sätergläntans styrelse. Riksförbundets verksamhetschef är adjungerad i styrelsen. Riksförbundets verksamhetschef och Sätergläntans rektor har haft regelbundna möten för informationsutbyte och möjligheter till samarbete.

Det finns en önskan om ett närmare samarbete mellan Hemslojden och Sätergläntan. Riksförbundets styrelse och Sätergläntans styrelse hade ett gemensamt styrelsemöte på Sätergläntan i september och arbetsutskotten har träffats därefter. En representant från riksförbundets arbetsutskott sitter i Sätergläntans styrelse för att ett närmare samarbete ska vara möjligt.

Europeiska Hemslojdsförbundet, EFACF

Svenska Hemslojdsföreningarnas Riksförbund är medlemmar i European Folk Art and Craft Federation, EFACF. Medlemmar är nationella slöjdorganisationer i Danmark, Estland, Finland, Lettland, Norge, Polen, Serbien, Slovakien, Sverige, Ungern och Österrike. Förbundet är ett viktigt forum för erfarenhetsutbyte och nätverksbyggande, både vad gäller kunskap och organiserande. Var tredje år hålls förbundsstämma/generalförsamling.

Måluppfyllelse

Riksförbundets har fortsatt en styrelseledamot i EFACF. Styrelsen har mötts tre gånger under året. Arbetet med att få med fler länder har pågått under året, styrelsen har bland annat fortsatt undersöka intresset i Frankrike. Styrelsen besökte i november en engelsk organisation för att undersöka eventuellt samarbete eller medlemskap i det europeiska hemslojdsförbundet.

Styrelsen har också diskuterat om ett gemensamt arbete med Unescos världsarvslista skulle kunna vara intressant för medlemsländerna. Detta skulle kunna vara ett sätt att öka engagemanget och stärka samarbetet mellan medlemsländerna.

Nordens Hemslojdsförbund

Nordens Hemslojdsförbund utgör ett organ för och ett föreningsband mellan de centrala organisationerna för hemslojd i Estland, Danmark, Finland, Färöarna, Island, Norge och Sverige. Förbundet har till än-

”Styrelsen har under året intensifierat det strategiska arbetet med översyn av riksförbundet, för att bli en ekonomiskt hållbar organisation.”

”Det nordiska förbundet träffas en gång per år, var tredje år hålls ett större möte med seminarium och byte av presidieland.”

damål att arbeta för att hemslöjden i Norden får en stark ställning i det officiella nordiska samarbetet och verka för utbyte mellan länderna.

Det nordiska förbundet träffas en gång per år, var tredje år hålls ett större möte med seminarium och byte av presidieland. Nordiskt hemslöjdsföbunden arangeras varje år med de olika medlemsförbunden som värd och marknadsförs i alla de nordiska länderna.

Måluppfyllelse

Riksförbundet har deltagit i det årliga mötet i Nordens hemslöjdsförbund som ägde rum i Köpenhamn. På mötet bjöd det svenska riksförbundet in till Handmade Issues i september och berättade om det nationella projektet *Do It Together*. Det estniska hemslöjdsförbundet, Eesti Käsitöö, arrangerade och bjöd in till nordiskt hemslöjdsföbunden i juli. Norsk Husflid bjöd in till vävsymposium i Lillehammer i Norge i oktober. Medlemsföreningarna gjorde en gemensam ansökan till Nordisk kulturfond inom ”Handmade” om ett projekt med ulltema. Ansökan fick avslag, varför projektet inte kunde genomföras.

Förbundskansliet

Personal, HR och utveckling

Verksamhetschefen leder verksamheten på förbundskansliet och har ansvar för förbundskansliets personal. Ett kontinuerligt arbete pågår för att vara uppdaterad om aktuella avtal och metoder för en bra ledning och organisation. Riksförbundet är medlem i arbetsgivarorganisationen IDEA.

Administration, ekonomi och personal

Personal på förbundskansliet ansvarar för och sköter lokaler, administration, utrustning och inventarier samt övrig administrativ service. En del av arbetet utförs för kansliet, en del för medlemsföreningarna. Datorsupport och medlemsregistret är outsourcat men kräver intern kunskap för att kunna vara en god beställare. För att kvalitetssäkra verksamheten och vara kostnadseffektiv i alla delar arbetar kansliet löpande med översyn av avtal och gör vid behov omförhandlingar och nya upphandlingar.

Fortbildning i ekonomi-, skatte- och personalfrågor

För att följa avtal, lagar och regler krävs att kansliet löpande är uppdaterad på vad som gäller om personal-, ekonomi- och skattefrågor. Detta sker genom deltagande i seminarier som bl.a. arrangeras av IDEA, Ideell arena, EY, pwc m.fl.

ORGANISATION

DEN 31 DECEMBER 2016 är totalt 89 hemslöjdsföreningar medlemmar i Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund varav 26 riks/region/länshemslöjdsföreningar och 63 lokala hemslöjdsföreningar. Cirka 14 500 personer är medlemmar i någon av de lokala eller regionala hemslöjdsföreningarna eller riksföreningarna.

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund har förbundskansli på Åsögatan i Stockholm. Här arbetar förbundets personal och kansliet är också en mötesplats för olika aktörer i Hemslöjdens nätverk.

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund äger bolaget Svensk Slöjd AB, ett servicebolag för den ideella verksamheten. Här rymdes under 2016 de tre affärsområdena: tidningen Hemslöjd, Hemslöjdens förlag och till och med april butiken Svensk Slöjd. Inom bolaget kan även vissa utvecklingsprojekt drivas.

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund är den största ägaren till Sätergläntan Institutet för slöjd och hantverk, där det drivs både fleråriga utbildningar och kortkurser.

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund får sitt statsanslag från Kulturdepartementet via Nämnden för hemslöjdsfrågor, NFH, under främjanslag, utgiftsområde 17, anslagsposten 4:3, ap. 2.

Statsanslaget är från och med 2016 ett organisationsbidrag där förutsättningen är att organisationen är demokratiskt uppbyggd samt att den främjar de nationella kulturpolitiska målen.

Ekonomi

Redan hösten 2015 inledde förbundsstyrelsen ett arbete med att definiera riksförbundets utmaningar i syfte att skapa en robust strategi som grund för fortsatt överlevnad. Målet är att styrelsen i början av 2017 ska ha formulerat och förberett en strategi för 2018 och framåt, som säkerställer ett hållbart riksförbund. Riksförbundets organisationsbidrag gör det möjligt att driva viss basservice och att söka projektmedel för att därigenom driva utvecklingsprojekt. Delar av verksamheten kommer att på sikt få utvecklas för att istället kunna prioritera mer angelägenhetsområden. Detta innebär att år 2017 kommer att präglas av omställningsarbete. I slutändan är detta inte bara en fråga för riksförbundet utan också för Hemslöjden i Sverige.

Riksförbundet gör ett gott resultat 2016. Det beror

Riksförbundet inklusive servicebolag intäkter 2016.

på att omställningsarbetet påbörjades under 2016 i servicebolaget och i riksförbundet drevs en stor del i externfinansierade projekt.

Under 2014 och 2015 gjordes stora insatser för att få projektmedel för utvecklingsprojekt. Under 2016 har projektmedel finansierat utvecklingsprojekten Do It Together, Zickermans samlingar och Handmade Issues. Gesäll- och mästarbrev, stipendierna, Hems-löjdens kurser, tidningen Hems-löjd och Hems-löjdens förlag har egen finansiering.

Finansiering via projektmedel 2016 har erhållits från:

- PostkodLotteriets Kulturstiftelse
- Barbro Osher Pro Suecia Foundation
- Jacob Wallenbergs stiftelse
- Kungliga Patriotiska Sällskapet
- Estrid Ericsons fond
- Konstfack
- Lars Hiertas Minne
- Eidemstiftelsen

Valda på förbundsstämman 2015

Förbundsstyrelse

Malou Örner, förbundsordförande, Stockholm
Anders Stål, 1:e vice ordförande, Falun
Susanna Hedin, 2:e vice ordförande, Örebro,
frånvarande p.g.a. sjukdom från augusti 2016
Saadia Hussein, ledamot, Stockholm
Anna Iwarsson, ledamot, Stockholm
Mia Lindgren, ledamot, Skövde
Per Lodenius, ledamot, Norrtälje
Jögge Sundqvist, ledamot, Umeå, avgick i juni 2016
för uppdrag i Nämnden för hems-löjdsfrågor
Anna Wallentheim, ledamot, Hässleholm
Åse Berglund, ersättare, Linköping, avgick i maj
2016
Niklas Karlsson, ersättare, Färila
Annsofie Magnér, ersättare, Malmö

Styrelsen består av ordförande och åtta ordinarie ledamöter samt tre ersättare. Under året har styrelsen haft sju sammanträden; januari, februari, april, maj, september, oktober och november. Arbetsutskottet har sammanträtt sex gånger. Flera ledamöter har medverkat vid besök hos föreningarna och vid föreningsmötet arrangerat av riksförbundet för medlemsföreningarna.

Riksförbundet äger servicebolaget Svensk slöjd AB, där tidningen Hems-löjd, bokutgivning på Hems-löjdens förlag och butiken Svensk slöjd (t.o.m. april) ingår. Aktiebolaget har en egen styrelse, men riksförbundet har som ende ägare ansvar för bolaget.

Arbetsutskott

Malou Örner, förbundsordförande, Stockholm
Anders Stål, 1:e vice ordförande, Falun
Susanna Hedin, 2:e vice ordförande, Örebro

Arbetsutskottet har sammanträtt sex gånger under året.

Valberedningen

Karin Sundberg, ordförande Helsingborgs hems-löjdsgille, Helsingborg, sammankallande
Anna-Karin Jobs Arnberg, verksamhetschef/antikvarie Kunskapsbanken, Dalarnas museum, Solna
Agneta Gefors, mjuks-löjds-konsulent Kalmar läns hems-löjdsförening, Kalmar
Ann-Kristin Jonäng, ordförande Gästrike-Hälsinge hems-löjdsförbund, Bollnäs
Torbjörn Lindström, enhetschef Västarvet, Borås

Revisorer

Håkan Andersson, auktoriserad revisor, ordinarie, Stockholm
KG Davidsson, förtroendevald revisor, ordinarie, Västerås
Per Nilsson, auktoriserad revisor, suppleant, Stockholm
Rose Eriksson, förtroendevald revisor, suppleant, Gävle

Riksförbundets representanter i Sätergläntans styrelse

Anne Ludvigsson, ordförande till 2017 Linköping
Åse Berglund, ledamot, Linköping,
maj 2015–maj 2016,
Susanna Hedin, invald på stämma
maj 2016–augusti 2016
Anders Ahlgren, ledamot till 2017, Gagnef
Silje Andersson, ersättare till 2017, Västerås
Annika Havas, revisor till 2017, Stockholm
KG Davidsson, ersättare revisor till 2017, Västerås

Arbetsgrupper utsedda av styrelsen

Granskningsnämnden för gesäll- och mästarbrev i textila yrken

Gun Aschan, broderi mästare, Stockholm.
Ulla Engqvist, textilkonsulent, Skövde.
Annika Ekdahl, Textilkonstnär, Kyrkhult

Granskningsnämnden kan adjungera referenspersoner.

Granskningsnämnden för gesäll- och mästarbrev i träslöjdsyrket

Helena Åberg, länshemslöjdskonsulent, Nyköping
Anders Isgren, länshemslöjdskonsulent, Nybro
Ramon Persson, slöjdare Motala

Granskningsnämnden kan adjungera referenspersoner.

Stipendiekommittén

Samir Alj Fält, konstnär, Stockholm
Katja Pettersson, konstnär, Stockholm
Anders Isgren, hemslöjdskonsulent, Nybro
Anna Åhlin, projektledare, riksförbundet.

Stipendiekommittén kan adjungera referenspersoner.

Medlemskap i andra organisationer

Nordiska Hemslöjdsförbundet,
Europeiska Hemslöjdsförbundet,
Ax – Ideell kulturallians,
Ideell Arena,
Hela Sverige ska leva,
Föreningen Norden,
Svenska Vävrådet,
IDEA

Internationella organisationer där riksförbundet var representerat 2016

Europeiska Hemslöjdsförbundet

Anna Åhlin Häggström, ledamot i styrelsen
Kerstin Andersson Åhlin, representant

Nordens Hemslöjdsförbund

Kerstin Andersson Åhlin, representant
Agneta Carlson, representant